

Proglas

Ročník: VI.

november 1995

číslo: 3

cena: 7 Sk

Salome

Po jej boku povievalo naše dieťa, podobné vädnúcemu kvetu na stonke, ruky mu ochabnuto vyseli, brucho malo vyduté, no najhoršie zo všetkého boli jeho oči: dva ohromné portály oproti opustenému palácu, kde sa vietor nepohol v korune ani jedného stromu.

– Samantha, nemám pre vás chlieb.

Všetky tieto jazyky, ktorými hovorí len jeden jediný človek! Zdalo sa, že moje slová sa jej nedotkli, lebo v očiach sa jej usadil vták dešivej černe, pochádzal z Hladu a oboch nás zafarbil, keď ju moja ruka hľadala, ocitla sa na mŕtvej planéte.

Čerň a šed sa votreli medzi stromy, boli v priehlbine medzi mojimi nádychmi, boli ako vágny pocit medzi dvoma slovami v príbehu, ktorému sa, keď sme sa večer stretli, ešte podarilo udržať pri živote trochu zápalu, prišlo tesne pred slovom Amen v čoraz zriedkavejších modlitbách.

Ponadvihoval som kamene, ktoré pokrývali zem, neskrývala sa však pod nimi ani kvapka vody. Povymetal som slová oproti Času Objatí a Zlatej Ryže a vzduch bol hneď plný skamenelých slov.

Prečo si bol, Jimmy Tulipán, obdarený pozemskou Spomienkou a nebeským Zabudnutím!

Príjemný príchod, isteže. Nepokoj nepoznania a radosť na úrodnom brehu.

Lahká chuť novonarodených slov, isteže.

Tieň lona pod páliacim slnkom, isteže.

Sedeli sme pri našom ohni a roztržito som sa hrabal v popole ohlodanou kosťou z dobytky.

Bola nemá, vec, ktorá vystúpila z času a povedal som si: Nie je možné milovať život. Nie je nič viac. Opotrebovaná je zem, opotrebované sú slová, ja sám som stvrdol ako hlina.

Nehybná Samantha, hniezdo pre Vtáka Hladu.

– Samantha, odpusť mi moje mlčanie.

Bolo už asi príliš neskoro.

Lebo to bolo v tú noc, keď začal padať najhorší dážď, na aký si kto mohol spomenúť. Nebesá boli otvorené a všetci jasali, studne sa naplnili, potom sa naplnili rieky. Zhromaždili sme sa pri našich obetných oltároch a ďakovali bohom, tým dekoráciám na okraji našich vyhľadovaných tiel.

Obetné oltáre sa potopili, hrádze sa pretrhli a voda pochovala cesty. Všetci si mysleli, že dary milosti stačia, no tie naopak pribúdali. Dedina na malom návrší sa zmenila na ostrov. Niektorí začali budovať plavidlá. Pozbierali svoje malé potreby, pobrali deti a starcov. Z krátko kričali, keď plavidlá vírili preč, sme späť, budeme stavať, začneme odznovu.

My, čo sme ostali, sme sa zhromaždili na veľkom strome. Nebolo inej možnosti úniku, žiadne vrchy v blízkosti, na ktoré by sme sa mohli vybrať, žiadne veže z kameňa. Postavili sme chatrče, pokúšali sa zastrešiť vrakmi, ktoré vírili okolo. Požehnaný strom, vzdychli starí ľudia, kolkokrát si nás zachránil. Bol veľký, na mocných konároch mal poschodia, hniezdili sme na nich vo dne, v noci, podobní krdľu sivých volaviek. Došlo nám jedlo, potom popadali starí ľudia, padali doľu do víriacej vody ako kvapky. Iné telá priplávali, na chvifu sa zachytili a boli preč. A ja, čo som ešte istý čas bol Jimmy Tulipán, som uvidel Samanthu a dieťa spadnúť. Vrhol som sa za nimi, bil som rukami, aby som zachytil posledný cíp jej červeného závoja, no nestihol som, potopil som sa a stratil vedomie.

Prebral som sa na trhnutie a uvidel som Majstra, ako vyfahuje udiacu, na háčik ktorej som sa zachytil. Pomaly navíjal a svojím zvyčajným ľahostajným tónom povedal:

– Kde máš chlieb, o ktorý som ťa požiadal?

– Chlieb???

Zvesil z udice moju zvláštne ľahkú dušu.

– Áno, dostal som sa na Zem, domnievam sa, a ocitol som sa...

– Ech, povedal Majster, nemusíš mi opakovať moje vlastné rozprávania. Poberieme sa teraz ďalej?

Preložila Daniela Jurčišinová

O AUTOROVI

Goran Tunström (nar. 1937) patrí k súčasným popredným švédskym spisovateľom. Pochádza z Varmlandu, kraja v strednom Švédsku, podobne ako nositeľka Nobelovej ceny Selma Lagerlöfová, ktorá ho vo veľkej miere inšpirovala. Často býva označovaný za jedného z predstaviteľov švédskeho magického realizmu.

Tunström debutoval v roku 1959 básnickou zbierkou Inringining (Obklúčenie). Je autorom mnohých ďalších básnických zbierok, románov, divadelných dramatizácií a jednej zbierky próz – Det sanna livet (Pravdivý život, 1991), z ktorej je aj novela Jimmy Tulpan (Jimmy Tulipán).

Táto novela je variáciou na príbeh z indickej filozofie, ktorú Tunström vo forme epizódy – viac alebo menej voľne spracoval takmer vo všetkých svojich románoch. Odráža jeho chápanie času – a priestoru – ako relatívnej veličiny. V tejto súvislosti je zaujímavý aj výrazný vplyv rumunského historika náboženstva Mirceu Eliadeho a jeho učenia o sacrum (Proglas mu v minulosti venoval širší priestor) na Tunströma a jeho dielo.

NEHOVOR HROB, DOKIAĽ NEPRESKOČÍŠ, PRETOŽE AKOU ZBRAŇOU SA TVOJA CESTA VINIE, TAKOU AJ ZAHYNIJE.

od Erika Markoviča

Áno, áno, sme za mier, milí saracéni,
ale až po boji
Hneď so svitaním, dávno na postriziny
vylúčil som vlasných poslov vojny za nimi
z hlavy a ešte sa nevrátili
a už sa bude stmievať, nezradili?

Prvý raz, prečo práve dnes, oj, zabudli, zabudli,
veď nik nestojí ku kolesu priviazaný,
kto potom na súmrak obeť je z vlastnej krvi?

Aj divý brat Poľmesiac už prichádza
dnes akosi príliš skoro čiernymi vlkmi ovitý
a prečo sa ešte stále nevrátili.

Ale už to šípi, letia ob-
lukom mier vyššie a vyššie
zase k ďalšej vojne,
až nad Sebou prvé hviezdy
budú vlastné operené strely
pomaly spať sa vracajúce,
s obsidiánmi žiariace na hrote.
Sebastián, birmovné meno moje.

*v mesiaci Aj, nad smrťou Slnka
prečítané po dopísaní: v roku 1578 mladý rytiersky kráľ portu-
galský don Sebastian bol na svojej vojnovej výprave
proti islamu do severnej Afriky porazený pri Alcázar-Quivire,
jeho svetlé telo nebolo po boji nájdené.*

PROGLAS

Zvestovanie

PROGLAS – Almanach akademickej mládeže myslený ako sebareflexia Slovenska

Vychádza 4 × ročne.

Redakčný kruh: Zuzana Dobošová, Miloš L. Ferko, Marián Gazdik, Martin Homza, Róbert Letz, Erik Markovič, Roman Michelko, Milan Novotný, Karol Smetana, Peter Spišiak.

Jazykova korektúra: Eva Vilikovská.

Adresa: Róbert Letz, PROGLAS, Exnárova 19, 821 03 Bratislava, Slovensko.

Vydavateľ: NADÁCIA PROGLAS

Adresa poľského Proglasu: ul. Gołębia 13, p. 118, 31-007 Krakow

Uzavierka čísla: 30. 10. 1995. Nevyžiadané rukopisy nevraciam.

Uverejnené príspevky pre nedostatok finančných prostriedkov neocenujeme honorárom.

Číslo účtu: korunový: 1339849-112/0200 VÚB, devízový: 34817-470952022 VÚB.

Zaregistrované Ministerstvom kultúry SR č. 592/92.

Tlač: Katedra polygrafie a aplikovanej fotochémie CHTF STU Bratislava.

„Podávanie novinových zasielok povolené Riaditeľstvom pošt v Bratislave č. j. 2953-P zo dňa 22. 6. 1994.“